

ג'יהאן אהלו

ושאלה אותו: "האם זה נכון?" כאשר השיב בחיוב, אמרה לו: "זהו המעשה הגדול ביותר שעשית בימי חיך!"

התיקוה שנוגזו

מ אז עברו שנה ותישעה חודשים — תישעה חודשים עד לחתימת הסכמי קמפדייוויד, שנה מאז חתימה זו. איך נראית יוזמתו ההיסטורית של אלסאדאת עתה, כאשר ג'יהאן אלסאדאת באה לביקורה הראשון בישראל? ההתלהבות הראשונה חלפה — הן במצד רבים, הן בישראל. ההרגשה, כאילו נפתחו שערי השמיים, פגה.

המצרים קיוו כי מעשהו הנועז של נשיאם, שאין לו אח ורע בהיסטוריה, יוציא את ישראל משיגרת הפחד והשינאה, וישכנע אותה להעדיף את הסיכוי הכביר של שלום על פני התפיסות הקודמות. הם היו בטוחים כי הישראלים יעוטו על ההודמנות להשתלב במרחב מבחינה כלכלית ומדינית, ויהיו מוכנים לשם כך להקריב בנקל את השטחים שכבשו. אחרי כינון השלום הכולל והסדר הישראלי-פלסטיני, כך סברו, יתאחד העולם הערבי סביב אלסאדאת, כשם שהתאחד בימימילחמה סביב גמאל עבד אלנאצר.

תיקוה זו מתה זה מכבר.

ואילו הישראלים קיוו כי השלום הישראלי-מצרי ישבור את החזית הערבית ויפתור את ישראל מלהביא קורבנות נוספים. בלי מצריים, כך האמינו, אין חשיבות לשאר העולם הערבי, מפני ששום צירוף של מדינות ערביות אינו מסוגל לפתוח במילחמה, בהיעדר מצריים. במילא יחזרו הפלסטינים אל תהומות הנשייה, איש לא יתעניין בהם עוד, ואילו הסורים יאלצו לעשות שלום תוך קבלת חלק מרמת הגולן בחזרה, לכל היותר. כך יקום השלום. על אפם ועל המתם של שאר הערבים. גם תיקוה זו מתה זה מכבר.

שני הצדדים יודעים עתה, כי ההסכם שנחתם הוא חוזה שלום נפרד, דו-צדדי. המצרים יודעים כי אין כימעט כל סיכוי לכך שממשלת ישראל תשנה את עמדתה, ותותח על שליטתה המוחלטת על הגדה המערבית ורצועת-עזה. הישראלים יודעים כי מצריים נותרה מבודדת לחלוטין בעולם הערבי, וכי תומת האיבה הערבית לא רק שלא נפלה, אלא להיפך, אף נוספו עליה נידבכים נוספים. הם גם יודעים כי הלחץ על ישראל מצד הקהילה הבינלאומית, למען החזרת השטחים הכבושים והקמת מדינה פלסטינית, גובר והולך.

הפחדים ועלמו

אם נגזו התיקוה הגדולות, נעלמו גם הפחדים המוגזמים.

לפי כל הסימנים, לא צפה הנשיא אלסאדאת מראש את חומרת התגובה הערבית על מעשיו. עד הרגע האחרון קיוו המצרים, כי העמדה העויינת של סעודיה אינה אלא העמדת-פנים, וכי ברגע המכריע תצטרף סעודיה, יחד עם ירדן וג'ורג'יה, אל יוזמת הנשיא. היתה זאת טעות חמורה — מחול מדיני-מודיעיני ממדרגה ראשונה.

אם חששו המצרים, לעומת זאת, כי לא יוכלו לעמוד מול המכה החוזרת של המדינות שהתאחדו בוועידת בגדאד, הם נרגעו בינתיים. מצריים ממשיכה לתפקד, בעזרת ארצות-הברית. למרות היחס העויין של חלק גדול מן האינטליגנציה המצרית, שהיא שמאלית או מוסלמית-קנאית, נראה שמישור של אלסאדאת הוא יציב. הגאווה הלאומית העמוקה של המצרים, המאמינים כי ארצם לבדה חזקה מכל שאר העולם הערבי גם יחד, עזרה להם לשמור על ביטחונם העצמי.

יתכן כי המצרים מגזימים בתחושת-הביטחון הזאת, ובזילזולם בחשיבות הנידוי והחרם הכלכלי הערבי. יתכן שיש בכך מידה מסוימת של אחיזת-עיניים, כלפי עצמם וכלפי זולתם.

אך נראה כי מצריים אכן יכולה להחזיק מעמד, במצב הנוכחי של בידוד, בטווח הקצר, ואולי גם בטווח הבינוני. אין היא נחפזת. הסכר לפני המסורות של מצריים עומדת בעינה.

יש המגדירים זאת על דרך השלילה: "גם אילו השתכנע אלסאדאת כי טעה ביוזמתו ההיסטורית, וכי מנחם בגין סידר אותה, אין הוא יכול להודות בכך. נגזר עליו להמשיך ביוזמתו בטוב וברע, לכן לא יוכל להגיב בחומרה על פרובוקציות ישראליות. עליו להעמיד פנים שהכל בסדר, שהדברים מתקדמים כראוי, כי דיוני האוטונומיה אינם בדיחה תפלה, שאיך שרון אינו קיים. אחרת יצטרך להודות בטעות היסטורית — ולכן בוודאי אינו מוכן."

ואכן, בימים האחרונים בלבד, ערב בואו, נאלץ אל-סאדאת לבלוע כמה וכמה צפרדעים. לפני שבוע בלבד

אין ענינים בהיפה

מן הרגע שבו דרכו רגלי הוגג הנשיאות על אדמת חיפה, הופנו העיניים אל האשה הזוהרת. ג'יהאן אלסאדאת כבר הפכה אגדה בישראל. אף שלא היתה בארץ מעולם, ריחקה את הדימיון של הישראליים. היא הצליחה, ממרחקים, להקרין את אישיותה — נשית, הומאנית, אינטליגנטית. היתה זאת ג'יהאן שפתחה את הרף החדש, שבו נרשם לאחר-מכן מעשהו הנועז של בעיה. האשה המצרית, בת לאם אנגליה שנפטרה לפני שבועיים, הכשירה את הקרקע הנפשית ליוזמה ההיסטורית.

היה זה אחרי מילחמת יום-הכיפורים. אם ישראלית

אל-סאדאת ובגין וסתלן

הצליחה לכתוב אליה במישרין, לבקש את עזרתה בביורור גורל בנה, שנעדר בחזית-הקרבנות. מבלי להתיעץ עם איש, השיבה אשת-הנשיא לאלמנה הישראלית מיכתב אנשי, שבו הביעה את תיקוהה העמוקה שהשלום בין שני העמים בוא יבוא, ולא יפלו עוד בגים במילחמה. ג'יהאן סיפרה לבעלה על המיכתב שקיבלה, ושאלה לעצתו. הוא היסס, יעץ להמתין מעט. רק אז גילתה לו ג'יהאן שכבר שלחה את תשובתה. השיב אנוור, לדברי ג'יהאן: "אם כן, בשביל מה את מתייעצת עימי?"

לדבריה, לא התייעץ עימה בעלה, מצידו, על יוזמתו ההיסטורית. היא שהתה אצל ידידים באותו יום היסטורי וכאשר חזרה הביתה באה בתה לקראתה בהתרגשות ושאלה: "שמעת מה שאבא עשה? הוא הודיע כי יסע לירושלים!"

ג'יהאן פרצה אז חרריה-עבודה של אנוור

השמיע שרה-האנרגיה הישראלי, יצחק מודיע, אוליטמוס מחוצף ופרובוקטיבי — שאין להחזיר למצריים את בארות-הנפט של שדה-עלמה, על פי ההסכם, אלא אם כן תחייב מצריים לספק לישראל נפט בכמויות ובמחירים הרצויים לישראל. אחד מאנשיו אף הגדיל לדבר ותבע פומבית שלא להחזיר את השדה, אלא אם כן תחייב מצריים מראש לספק את כל תצרוכת הנפט של ישראל, במחיר שייקבע על-ידי ישראל.

ערב בואו של אלסאדאת התפוצצה פצצה גם בנושא הרגיש ביותר: ההתנחלויות. נתגלה כי ממשלת-ישראל החליטה להקים בגדה-עוד ארבע התנחלויות חדשות, במסווה של הונאה נוסח אריק שרון. ואילו ברצועת-עזה "התאזרחו" התנחלות, כששרה-פנים, יוסף בורג, מנהל צוות האוטונומיה, מכריז בפה מלא כי איזור זה לא יחזור "לעולם".

לשחק עד הסוף

אם חשש (או קיווה) מישוהו בצמרת ישראל כי יוזמת-השלום המצרית לא תחזיק מעמד מול פני פרובוקציות כאלה, הרי טעה.

עצם בואו של אלסאדאת בנסיכות אזה מוכיח זאת. נסיכות הביקור — ההפלגה הניי-נוחה כספינה, הבאת הרעייה הנשיאותית — מעידות, כי הנשות הכל מננו וגמור עם אלה-סאדאת לשחק את המישחק עד הסוף.

איזה סוף? האופטימיסטים בישראל האמינו כי אל-סאדאת יתמיד בדרכו, יהיה אשר יהיה, גם אם לא תהיה שום התקדמות שהיא בכיוון שלום כולל ולפיתרון הבעיה הפלסטינית. אופטימיזם ישראלי זה הודהה עם הטענות של הקיצוניים באויבי-אלסאדאת בעולם הערבי, שטענו כי הנשיא בגד מזמן בעניין הערבי, וכי דיבוריו על העניין הפלסטיני אינם אלא מס-שפתיים.

אחרים בצמרת ישראל היו משוכנעים, כי מננו וגמור עם אל-סאדאת לקבל בחזרה את כל חצי-האי סיני, וכי או יערוך חשבון חדש ויחליט אין לכלכל את מעשיו מכאן והלאה, בהתאם לנסיבות בעולם הערבי ובוושינגטון.

אנשים יותר פסימיים האמינו כי אלסאדאת ימתין רק עד להחזרת מערב חצי-האי, לפי קו ראס-מוחמד-אל-ריש, באביב הבא — או עד לבחירת הנשיא הבא של ארצות-הברית, בסתיו הבא. או צפוי, לדעתם, עריכת מאונר-ביניים בקאהיר, ואין לדעת מה תהיה התוצאה. כך או כך, שום דבר לא העיב על הידידות בטווח הקצר. לא היו עננים קודרים בשמי חיפה. היו הרבה חיובים, ומעט חיובים. הכע-יות הגדולות היו חבויות עדיין מעבר לאופק. שני הצדדים יכלו להעמיד פנים, בחיבוק הדרג, שאינם קיימות.

שחאדה מאמר באל-קודס, שטען שצריך לבחון היטב את הצעות האוטונומיה לפני שפוסלים אותה. כבר אז הופיעו הימניים האלה, עכשיו הם מעודדים את אלה שהם בימינן או באמצע. הם רוצים להוכיח שה שמאל הוא קטן ושלילי.

"אני שמאלני!" הטענה העיקרית של רבים מתומכי התנועה הקומוניסטית היא, שיהיה נסיון לעכב את בחירת ראשי-הערים בגדה עד לבחירות של מוסדות (החשך בעמוד 38)

ישב כמה פעמים בבתי-סוהר בערי הגדה, כאשר הטענה הרשמית נגדו היא "פעילות עויינת". בפעם האחרונה נאסר ב-1974. אז ישב בכלא בבית-לחם. "אני חושב שיששראל מתכננת פירוסיים כאלה, כדי לעזור לאנשים שלה בגדה, שהם גם האנשים של ירדן. כולם יודעים מי הם האנשים האלה. הם סיעת-הליכוד שלנו. הם האנשים שמקבלים את האוטו-נומיה. זה התחיל למעשה כבר באוקטובר, בשנה שעברה. או פירסם עורך-הדין עוין

ראש עיריית בית-לחם, אליאס פרייג, חזבון מבקש גם הוא להבהיר: "דיעותי פרטיות. אני אוהד את הקו הקומוניסטי. אני לא מדבר בשם תנועה הקומוניסטית." "בשבילי ברור שהיה פה צדע משותף של הירדנים ושירותי-הביטחון של ישראל." קובע סגן-ראש העיר, מתנגדו של ראש-העיר הנוצרי של בית-לחם. לאחרונה היה בין אותם שהביאו באופן עקיף להתפטרותו של פרייג ממועצת-המנהלים של חברת-החשמל הערבית בירושלים. חזבון

הצבאי לוקחים בזה חלק, יש נסיון לחלק את הלאומנים לשני מחנות — אותם שרו-צים עצמאות ואותם שלא רוצים. זה יתכן" על השמועה כאילו הוא מועמד התנועה הקומוניסטית לראשות העיר רמאללה הוא אומר: "הרי אני בכלל לא אזרח רמאללה! אני גר באל-בירה (הסמוכה לרמאללה). אבל אני תושב כפר קטן. אני לא יכול להגיש מועמדות לעיר שאני לא אזרח בה!" מי שהוזכר כמועמד אחר של התנועה הקומוניסטית הוא ג'ורג' חזבון, סגנו של